

Skaitymai

Nr. 13 (19)

Augsbergas, 1956 m.

Kovo mėn. 30 d.

II metelis

Matrona

JAUNOJI LIETUVA

(Tęsimys)

XI

Geresnės, kaip laikas, gydyklos nerasi:
Kentėjas ir verkėjas, laikų apsipraisi;
Palaiminta laiko gydykla!
Kas daugel mylėjo, tas daugel kentėjo,
Tas, vyrų išaugęs, nelinksta nuo vėjo:
Kancija — tai didvyrių mokykla.

Daug gali pakelti ant savo pečių,
Kas nesveria siekių ir norų plačių
Ant kurčio savimeilės svaro,
Kas laimės nesieško, kaip tas godulys,
Kuriam vien tik savo širdies sopulys,
Skaudėdamas, miegą nuvaro.

Ne savo tik laimės ieškojęs Rainys
Šiandieną ramesnis, kaip tas kalnins,
Kursai net, prie pančių pripranę,
Aplanko dar retkarčiais jį atminimas;
Bet tai nebe marių ausringas blokinimas,
Jurs parlavius skaldo į krantę.

Jam laimė ant žemės, matyt, nežadėto!
Tai norint Jadvygą, taip jo numylėto,
Gal laimę po metų atras,
Tada ir jį gal kitaip pažinrės;
Nėjau tada aišrios jai nebyrės,
Kai didžią jo suką supras.

Cia Juozui pašiam nenoroms akyse
Dvi ašarų — perlu, kaip žvaigždės,
sušvito;
Ir norint, kaip milžinas, gynės dvasia,
Žaidžų atminimai jam vienas už kito,
Lig šiol neužmirgę, vėl griso kankino,
Ir veltui nuo jų apsiginti mėgino.

XII

Ne tai, kad Rainys savo žingsniais
galiėtų:
Juk metų svajojęs sapnus numylėtus
Dėl laimės ir gero Jadvygos!
Bet Goštautas kaipgi geru paminėti?
Kurs savo didybę jam liepė kentėti,
Kuriam tik „jį mylištos“ lygūs.

Taip vaišino jį aną kartą išdingai;
Bočiavo kaip sūnų; paskui iškalbingai,
Kaip tas, kursai myli karštai,
Pradėjo sakyti, jog, kaip nebytyks,
Jis, dukteriai vystant, rogėt negalys,
Juk ją turįs vieną tikta!

„Jaunystė nežūri rytojaus dienos,
Širdies, ne galvos ji bekleuso senos!“
Tai buvo jo šodžiai tikri.
Bet jis, kaip tėvas, užmiršti negali
Vienturtei paskirti atsakančią dalį,
Kaip leidžia jam turtai geri.

„Nors širdį ir būdą aš tamstos aukštai“,
Kalbėjo: „statau, bet ir pats juk matai,
„Ar leisti už tamstos galiu
Vienturte, kuriai net didikų netruks!
Bepykty ant tėvo, kai karštis atslūgę,
Patekus vargintoju keliu.“

Kaip tėvas ant tos nesutiksiu skriaudo-
dos!“
Ir, tartumei, priešais baldykie patikęs,
Net balsą pakėlė: „O, ne, niekados
Su tuo nesutiksiu“, rūstingai surikęs;
Bet greit, kaip išauklėtas, rimtas
žmogus,
Saldžiai nusiblaivė, paslėpęs ragus.

XIII

Cia, tartumei, Juozui kas lūpas ufvėrė,
Kaip žmogui, kurį pirmą kartą nutvėrė
Už rankos slapčioj valandoje!
Ko pats gal nedrįso sau prisipažinti
Svajojęs, tai žmonės gerovei apginti
Stai svarsto ant delno šikloje!

Bet Goštautas, kartą prašnekęs, skubėjo
Išberti greičiau, kas seniai jam gulėjo
Kaip slėgęs akmuo ant širdies:
„Nestėpdamas meilės“, jam tarė, „varai
Jadvygą į kapą, žinodamas gerai,
Kad jūsų sapnai — be vilties!“

Jei trokšti jos laimės, jei vyras esi,
Duok pats jai suprasti, jog raiščiai visi!
Tarp jūsų lyg būtų nebuve!

Iš karto paverkus, paskui bus dėkinga,
O Goštautas tamstai išpiri ir turtingą
Ir, rasit, gražesnę lietuve.“

„Be piršlio apseis“, tas atsakė šaltai,
„Bet panai Jadvygai, jei reikia tikta!
Aš nepasigalėsiu ir mirti!“
Ir nieko nelaukęs... O, tos valandos!
To vakaro jos neužmirė niekados,
Kad širdžiai jos uždavė kirtį!...

Dabar, kai į praetį vis tai nuslinko,
Sudušęs jam širdį, kapais palydėjęs,
Kai Lietuvą sau mylimąją aprinko,
Ir garsia, ir brangią didžiais prano-
kėjais,
Prisiekęs pridant užmigusių šali,
Dar viegi Jadvygos užmiršti negali.

XIV

Tačiau jau šiandieną bent ant svetimos
Sterblės nesėdės ir sapnų nerymos,
Be tiksio slapčia, kaip tada!
Kam vargti, darbuotis, dabar bent jau
Euo!
Nors meilę tėvynės jis metais auginio,
Bet meilė tai buvo kita.

Jį traukė tada garsūs Piasių darbai,
Boleslovo Dniepre sapnavos stulpai,
Sapnais Vernyhoros tikėtojo!
Laisvosios respublikos seimų liuositybė,
Rubėdžių nuo marių lig marių platybė,
Jam Zigmanto varpas minėjo.

Ufikloti kapais milžinai Lietuvos
Jam nieko nesakė! Nelenkė galvos
Prieš juos, jųjų vardą sutikęs,
Net gėda priminti, kad savo lietuvisio
Seniai nevarčio, tik varda lietuvio
Per įprotį sau pasiilikęs.

Bet laikas ateina, stačiai akyse
Tie patys vardai jau kitokia dvasia
Atliepa į tavo krūtinę!

*) Vernyhoros pranašystės apie Len-
kų karalystės prisikėlimą.